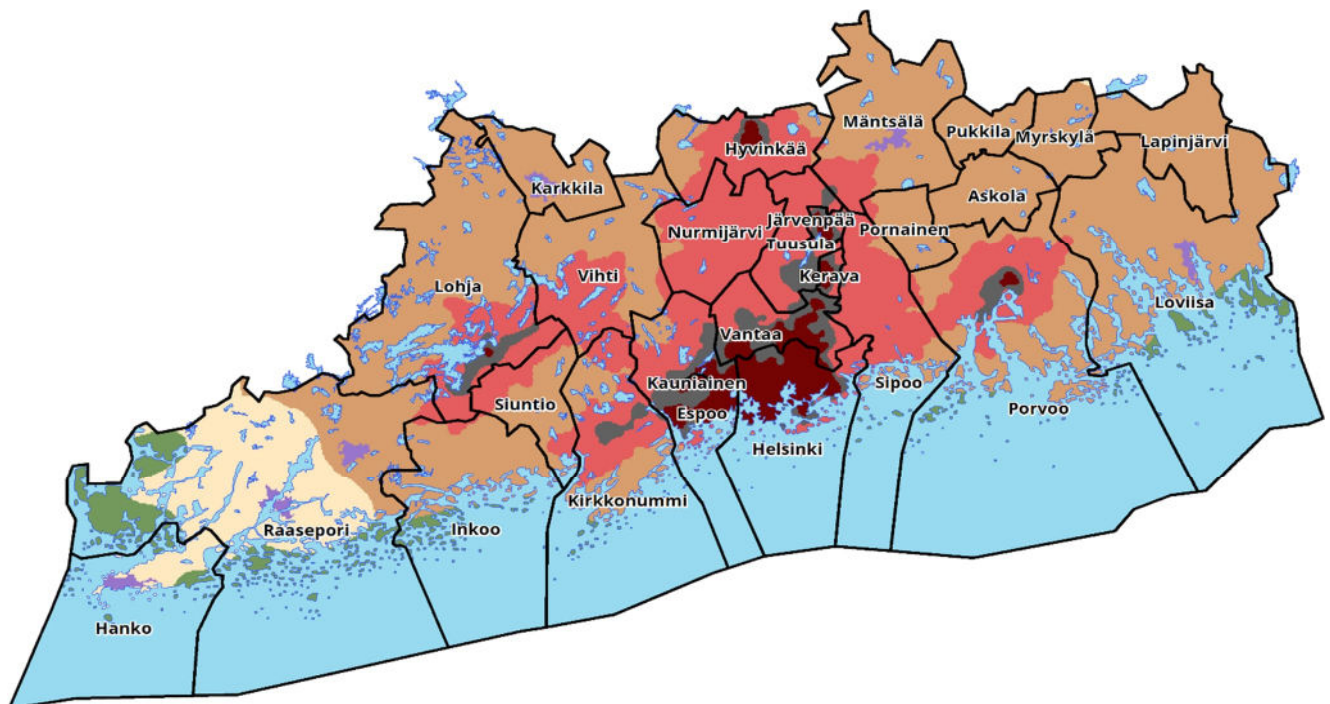

Maaseutuluotain Uusimaa 2025

Lokakuu 2025

Pasi Saukkonen

Tiivistelmä

Maaseutuluotain on toimintatapa, jossa tarkastellaan monipuolisesti maaseutualueiden tilaa ja kehitystä. Sinä törmäytetään ns. tietoperusta paikalliseen kokemus- ja asiantuntijatietoon. Kysymyksessä ei ole ”ilmapuntari” tai ”fiilisten tulkki”, vaan kehittämisen työväline. Maaseutuluotaimen mukainen toiminta käynnistyi Uudellamaalla loppukeväästä 2025 Uudenmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta. Tilastoihin perustuvan tarkastelun lisäksi toteutettiin kysely, jonka kohteena oli erilaisia Uudenmaan maaseudun toimijoita. Vastauksia saatiin 387.

Uudenmaan maaseudulla asuu 124 000 henkilöä, joka on noin 9 % koko Suomen maaseutualueiden väestöstä. Kaupungin läheisen maaseudun ja paikalliskeskusten väkimäärissä Uusimaa on maakuntien ykkönen. Uudenmaan maaseudun erityispiirteitä ovat mm. kaksikielisyys, saaristoisuus, työpaikkarakenteessa erottuvat jalostus ja palvelu sekä alkutuotannossa viljanviljelyn osuus. Alueella on neljä alueprofiileiltaan erottuvaa seutukuntaa, joista Helsingin seutukunta on pinta-alaltaan ja väestöltään suurin, sisältäen myös pääkaupunkialueen (Helsinki, Vantaa, Espoo, Kauniainen). Kuntia Uudellamaalla on 26 kappaletta.

Toimijakyselyyn perustuva maaseutubarometri antaa Uudenmaan maaseuduille kokonaisarvosanaksi 6,7 (asteikko 4–10). Parhaimmat arvosanat saa Uudenmaan maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana, maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle, etätyömahdollisuudet maaseutualueilla sekä luonnonympäristön monimuotoisuus. Heikoimmiksi maaseudun osa-alueiksi arvioitiin maaseudun huomiointi maakunnan kehittämisessä, maahanmuuton elinvoimavaikutus, yritysten kansainvälistyminen ja julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla.

Yritysten ja alan neuvojien mukaan Uudenmaan maaseudun tekemisen asenne ja osaaminen on vahvaa. Osaavan työvoiman ja rahoituksen saatavuuteen liittyy ongelmia. Kunnissa nähdään kuntakeskusten kehityksen edenneen myönteisesti, mutta maaseutualueilla kehitystilanne on heikompi. Kehittäjät painottavat eri toimijoiden yhteistyön merkitystä ja korostavat julkista tukea maaseutualueiden kehityksessä. TKI-toimijat katsovat olevan tarvetta edistää uuden tiedon ja taidon siirtämistä maaseudun elinkeinojen käyttöön. Yhdistystoimijat arvioivat tunnistavansa hyvin paikalliset kehittämistarpeet, mutta toiminnan tulevaisuudessa nähdään uhkakuvia. Tiedonvälittäjät arvioivat Uudenmaan maaseuduista viestinnän olevan positiivissävytteistä, mutta alueiden laajemmassa näkyvyydessä olisi kehitettävää.

Uudenmaan maaseutujen tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi katsottiin maaseudun yritysten ja maatilojen toiminnan jatkuvuuden ja uudistumisen turvaaminen, pienyritysten tukeminen ja työpaikkojen synnyttäminen, maaseudun esillä pitäminen houkuttelevana asumisen ja yrittämisen paikkana, paikallisten palvelujen edistäminen, ruokajärjestelmän kestävyys edistäminen sekä Uudenmaan ruokatuotannon edistäminen. Maakunnan maaseutualueiden elinvoimaisuuden tekijöinä tulee esille lisäksi palvelun ja infran säilyttäminen, ympäristön ja vihreän siirtymän huomiointi sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittäminen.

Sisällys

1.	Maaseutuluotaimen tausta	4
2.	Maaseutuluotaimen toteutus.....	4
2.1	Tietoperustan kokoaminen.....	4
2.2	Kyselyn kohdejoukon valinta	4
2.3	Kyselyn toteutus.....	6
3.	Tulokset	6
3.1	Uudenmaan maaseudut	6
3.2	Maaseutubarometri	7
3.3	Vastaajaryhmäkohtaiset väittämät	12
3.4	Kehittämiskohteet ja elinvoimatekijät	13
4.	Lopuksi	17

1. Maaseutuluotaimen tausta

Maaseutuluotaimen kehittäminen käynnistyi Itä-Suomen yliopistossa vuonna 2016. Työn ponttina oli havainto siitä, että maaseudun tilan ja kehityksen arviointiin tarvitaan kokonaisvaltaisempaa näkökulmaa. Toiseksi maaseutujen näkyvyydessä ja tietoon perustuvassa julkisuuskuvassa oli selvää kehittämisen tarvetta. Näin syntyi Maaseutuluotain, jolle asetettuja toiminnallisia tavoitteita olivat erilaisten maaseutualueiden kehittymisen seuranta, kehittämisen kärjen tunnistaminen sekä maaseudun näkyvyyden lisääminen.

Maaseutuluotaimen toteutustavaksi rakentui tietoperustan sekä alueellisen ja paikallisen kokemus- ja asiantuntijatiedon yhdistäminen, tarkastelunäkökulmien monipuolisuus sekä toistettavuuden mahdollisuus. Luotaimen tulokset pyrkivät olemaan helposti ymmärrettäviä, pohdintaa ja keskustelua herättäviä, eli ”mitä nämä havainnot tarkoittavat meidän ympäristössämme?”. Maaseutuluotain on rakennettu kehittämisen työvälineeksi ja tueksi. Maaseutuluotaimen mukainen prosessi käynnistettiin loppukeväästä 2025 Uudellamaalla. Sen toteutus ja tulokset on esitetty tiiviisti tässä raportissa. Työn on toteuttanut Uudenmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia (Itä-Suomen yliopisto). Työlle koottiin sparrausryhmä ELY-keskuksesta.

2. Maaseutuluotaimen toteutus

2.1 Tietoperustan kokoaminen

Maaseutuluotaimessa laadittiin aluksi Uudenmaan maaseutujen tietovaranto, joka tukeutui tilastoaineistoon. Toimintatavan mukaisesti esitettävät asiat pyrkivät kuvaamaan niin maaseutujen kehityksen pidemmän aikavälin suuntia kuin nykytilannettakin. Esitystapa ja niistä nostetut sanalliset nostot perustuivat objektiiviseen havainnointiin. Kerätyllä tietoperustalla on kaksi tehtävää. Ensinnäkin se toimii Maaseutuluotaimen kyselyssä vastaajien virikeaineistona. Toisekseen aineistolla on itsellinen rooli Uudenmaan maaseutujen kokonaiskuvan muodostamisessa ja tietoisuuden lisäämisessä,

2.2 Kyselyn kohdejoukon valinta

Maaseutuluotaimen kyselyn kohteeksi valittiin erilaisia maaseudun toimijoita: kehittäjät, yritykset, kuntatoimijat, tutkimus-, koulutus ja innovaatiotoimijat (TKI), järjestö- ja yhdistystoimijat sekä tiedonvälittäjät (taulukko 1). Jaottelu on hyvin viitteellinen, koska viime kädessä kukin vastaaja määrittää lopulta itse oman roolinsa maaseudun kehittämisessä. Taulukon 1 keskeisin merkitys on varmistua siitä, että kohdejoukossa tulee huomioitua erilaisia rooleja. Kohdejoukoksi tarkentui 2 818 henkilöä, joille sähköinen kysely tausta-aineistoineen toimitettiin toukokuussa 2025. Sähköposti-osoitteet koottiin julkisista lähteistä (Internet-sivut) sekä käyttämällä HYRRÄ-rekisterin yhteystietoja (hankkeet, yritystuet, rakennetuet). Kysely oli auki kaksi viikkoa, ja sen aikana siitä muistutettiin kaksi kertaa.

Taulukko 1. Kyselyn kohdejoukko

Ryhmä	Toimijat
Alueen kehittäjät	Maakuntaliitto, kehittämissyhtiöt, Leader hallitus ja työntekijät, MYR maaseutujaosto, kehittämishanketukea saaneet 2020 (Hyrrä)->
Maa- ja metsätalousyrittäjät ja alan neuvojat	Maaseutuhallinto, Proagria, Uudenmaan metsäneuvosto, MTK paikallisyhdistykset, Uudenmaan MTK johtokunta, viljelijäraati, maatalouden investointitukea saaneet (Hyrrä) 2020->
Muun toimialan yrittäjät, yrityksen työntekijät ja yritysneuvojat	Paikalliset yrittäjäyhdistykset, Kauppakamari, Uudenmaan yrittäjien hallitus, yritysten investointitukea saaneet 2020- (Hyrrä) >
Viranhaltijat ja poliittiset päättäjät	Kunnanvaltuutetut 2021–2025, (johtavia) viranhaltijoita
Koulutus-, tutkimus- ja innovaatio-toimijat	Luke, Helsingin yliopisto (maatalousmetsätieteellinen tdk, Alueella toimivat amk ja ammattiopistot
Yhdistys- ja järjestötoimijat	Uudenmaan kylät, Slmu-kylät
Tiedonvälittäjät	Alueella ilmestyvien lehtien toimittajat

Kyselyyn vastasi 387 henkilöä, joiden jakaantuminen heidän ilmoittaman pääasiallisen roolin mukaisesti on esitetty taulukossa 2. Kyselyyn sisältyi osio, jonne vastaaja pystyi osallistumaan myös useammassa roolissa. Kolmannes vastaajista ilmoittikin useamman roolin – tyypillisimmin kaksi roolia. Kun nämä vastaajien moninaiset roolit otetaan huomioon, vastauksia saatiin 745 kappaletta.

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneet pääasiallisen vastaajaroolin (a) ja kaikkien rooliensa (b) mukaisesti

a) Rooli	Henkilöä, lkm	b) Rooli	Henkilöä, lkm
Maa- ja metsätalouden yrittäjä tai alan neuvoja	116	Maa- ja metsätalouden yrittäjä tai alan neuvoja	142
Viranhaltija tai poliittinen päättäjä	107	Viranhaltija tai poliittinen päättäjä	126
Järjestö- tai yhdistystoimija	69	Järjestö- tai yhdistystoimija	119
Yrittäjä, yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja (pl. maa- ja metsätalous)	51	Yrittäjä, yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja (pl. maa- ja metsätalous)	91
Alueen kehittäjä	30	Alueen kehittäjä	59
Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimija	11	Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimija	18
Tiedonvälittäjä	3	Tiedonvälittäjä	7
Yhteensä	387	Yhteensä	562

Vastaajien ikäjakauma oli seuraava: 19–29-vuotiaita 1 %, 30–49-vuotiaita 33 %, 50–64-vuotiaita 44 %, 65–74-vuotiaita 18 % ja 75 tai vanhempia 4 %. Vastauksia tuli kaikista Uudenmaan viidestä seutukunnasta: Helsingin seutukunta 50 %, Porvoon seutukunta 14 %, Raaseporin seutukunta 13 %,

Loviisan seutukunta 10 %. Usean seudun tai koko maakunnan alueella ilmoitti toimivansa 12 % vastanneista.

2.3 Kyselyn toteutus

Kyselyn kohdejoukolle lähetettiin ”Tilastojen kertomaa Uudenmaan maaseudusta” - diakooste, jossa eri toimijoiden tuottamia tilastoja hyödyntäen ja muokaten pyrittiin välittämään laaja-alainen, objektiivinen tilannekuva alueen maaseuduista.

Kysely koostui useasta osasta. Taustakysymysten jälkeen kaikille oli yhteinen maaseutubarometri, jossa maaseudun tilaa ja kehitystä arvioitiin kouluarvosanoin 4–10. Arvioitavat asiakokonaisuudet olivat:

- 1) Uudenmaan maaseutualueiden tila ja kehitys (9 arvioitavaa asiaa)
- 2) Työ, elinkeinot ja osaaminen Uudenmaan maaseutualueilla (10 arvioitavaa asiaa)
- 3) Palvelut ja sujuva arki Uudenmaan maaseutualueilla (9 arvioitavaa asiaa)
- 4) Asuminen ja ympäristö Uudenmaan maaseutualueilla (12 arvioitavaa asiaa)

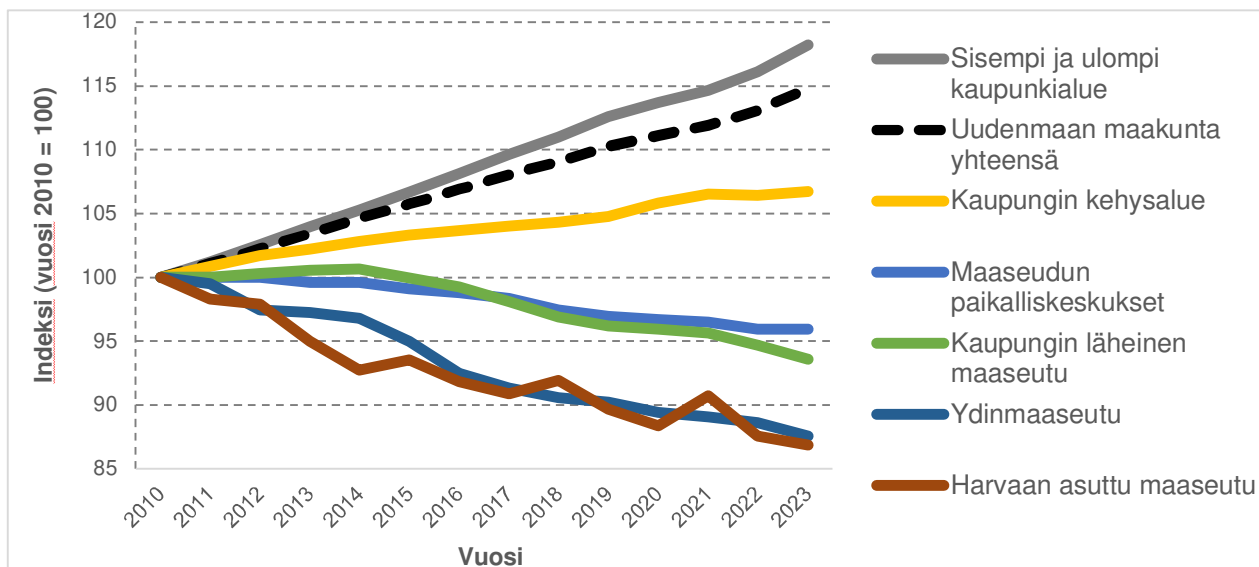
Seuraavaksi siirryttiin vastaajaryhmäkohtaiseen osioon, jonne ohjattiin alussa valittujen roolien mukaisesti. Sitä seurasi taas yhteinen osio, joka käsitteli Uudenmaan maaseudun keskeisiä kehityskohteita. Siellä esitettiin teemoittain kehittämiskohteita, ja pyydettiin arvioimaan niiden tärkeyttä seuraavan viiden vuoden aikana. Vastaajat pääsivät myös vapaasti esittämään tärkeimpiä Uudenmaan maaseutua vahvistavia elinvoimatekijöitä.

3. Tulokset

3.1 Uudenmaan maaseudut

Uudenmaan maaseudulla asuu 124 000 henkilö (paikkatietopohjainen luokitus). Tämä on 8,6 % koko Suomen maaseutualueiden väestöstä. Kaupungin läheisen maaseudun ja paikalliskeskusten väkimäärissä Uusimaa on maakuntien ykkönen.

Uudenmaan väkiluku on kasvanut 15 % vuosina 2010–2023. Kasvua on tapahtunut kaupungin ja sen kehysalueen väestömäärässä. Maaseutualueilla väkimäärä on ollut laskusuunnassa (kuvio 1). Maaseudun paikalliskeskusten ja kaupungin läheisen maaseudun väkiluku on laskenut noin 5 prosenttia. Uudenmaan maaseudun pienimmät maaseutuluokat eli ydin- ja harvaanasuttu maaseutu ovat menettäneet väestöään reilut 10 prosenttia.

Kuvio 1. Väkiluvun kehitys Uudellamaalla ja sen erilaisilla alueilla vuosina 2010-2023 (vuosi 2010=100)

3.2 Maaseutubarometri

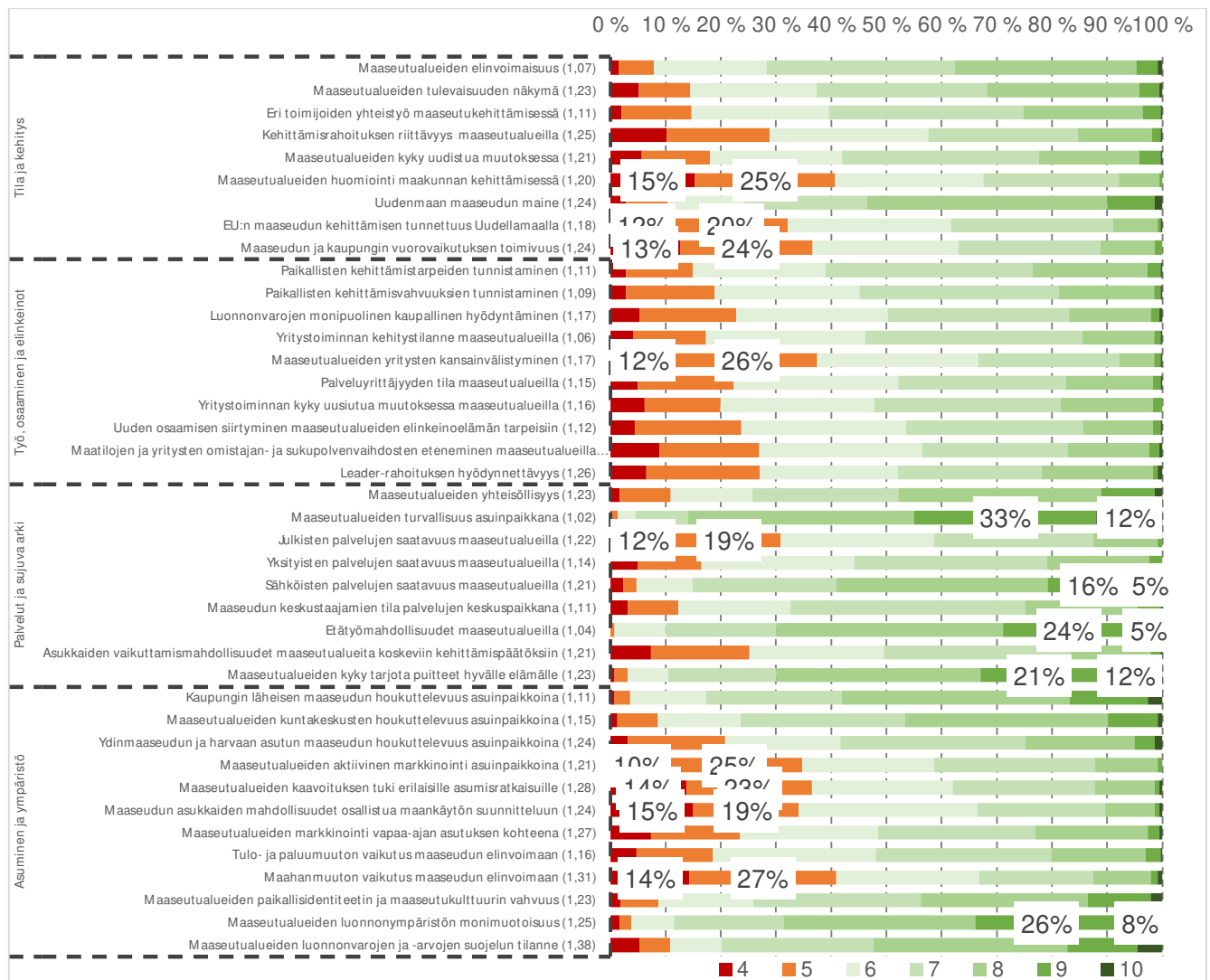
Maaseutubarometri tuottaa alueen maaseudulle kokonaisarvosanaksi 6,7 (asteikko 4–10). Taulukossa 3 on esitetty barometrin tulokset teemoittain ja osa-alueittain. Suluissa oleva arvo kertoo Maaseutuluotaimen 2020 tuottamat keskiarvot (jos ei mainittu, niin asiaa ei ole aiemmin kysytty). Maaseudun tilan ja kehityksen osa-alueista parhaimmat arvot saa Uudenmaan maaseudun maine (7,3) ja maaseutualueiden elinvoimaisuus (7,1). Heikoimmaksi arvioitiin puolestaan maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus (6,0) ja maaseudun huomiointi maakunnan kehittämisessä (5,8). Työ, osaaminen ja elinkeinot -teemassa vahvimaksi arvioidaan paikallisten kehittämistarpeiden tunnistaminen (6,7) ja heikoimmaksi puolestaan omistaja ja sukupolvenvaihdosten edistyminen (6,3) ja yritysten kansainvälistyminen (5,9).

Palveluissa ja sujuvassa arjessa kysymyskohtainen keskiarvovaihtelu oli suurta. Maaseutualueiden turvallisena, hyvän elämän edellytykset tarjoavana paikkana etätyömahdollisuuksineen sai selkeästi parhaimmat arviot. Sen sijaan julkisten palvelujen saatavuus sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuudet kehittämispäätöksiin arvioitiin heikoimmiksi osa-alueiksi. Asuminen ja ympäristö -teemassa oli myös suurta osa-alueittaista vaihtelua keskiarvoissa. Luonnonympäristön monimuotoisuus sai hyvän arvosanan, kuten myös kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina. Sen sijaan kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille, maahanmuuton elinvoimavaikutus sekä asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun saivat heikot arviot.

Taulukko 3. Maaseutubarometrin tulokset teemoittain ja osa-alueittain

Maaseudun tila ja kehitys (n=378–383)	
Uudenmaan maaseudun maine	7,3 (7,4)
Maaseutualueiden elinvoimaisuus	7,1
Maaseutualueiden tulevaisuuden näkymä	6,8 (7,0)
Eri toimijoiden yhteistyö maaseutukehittämisessä	6,7 (6,7)
Maaseutualueiden kyky uudistua muutoksessa	6,6 (6,6)
Kehittämisrahoituksen riittävyys maaseutualueilla	6,2 (6,2)
EU:n maaseudun kehittämisen tunnettuus Uudellamaalla	6,0
Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus	6,0 (6,0)
Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä	5,8 (5,9)
Työ, osaaminen ja elinkeinot (n=376–380)	
Paikallisten kehittämistarpeiden tunnistaminen	6,7 (6,6)
Paikallisten kehittämismahvuuksien tunnistaminen	6,5 (6,5)
Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla	6,5 (6,4)
Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla	6,5 (6,5)
Luonnonvarojen monipuolinen kaupallinen hyödyntäminen	6,4 (6,4)
Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla	6,4 (6,4)
Leader-rahoituksen hyödynnettävyys	6,4 (6,6)
Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin	6,3 (6,3)
Maatilojen ja yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten eteneminen maaseutualueilla	6,3 (6,5)
Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen	5,9 (5,9)
Palvelut ja sujuva arki (n=378–380)	
Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana	8,4 (8,5)
Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle	8,0 (8,2)
Etätyömahdollisuudet maaseutualueilla	7,9 (7,9)
Sähköisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	7,6 (7,7)
Maaseutualueiden yhteisöllisyys	7,2 (7,4)
Maaseudun keskustaajamien tila palvelujen keskuspaikkana	6,8 (6,9)
Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,6 (6,7)
Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueita koskeviin kehittämissäätöksiin	6,4 (6,5)
Julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,1 (6,3)
Asuminen ja ympäristö (n=371–380)	
Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus	7,9 (8,0)
Kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,6
Maaseutualueiden luonnonvarojen ja -arvojen suojelun tilanne	7,4 (7,4)
Maaseutualueiden kuntakeskusten houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,2 (6,8)
Maaseutualueiden paikallisidentiteetin ja maaseutukulttuurin vahvuus	7,2 (7,3)
Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,7 (6,7)
Tulo- ja paluumuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,5 (6,5)
Maaseutualueiden markkinointi vapaa-ajan asutuksen kohteena	6,5 (6,7)
Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina	6,1 (5,9)
Maaseutualueiden kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille	6,0 (6,3)
Maaseudun asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun	6,0 (6,1)
Maahanmuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	5,9

Keskiarvojen lisäksi kiinnostavaa ja tärkeää on vastausten hajonta. Kuviossa 2 on esitetty vastausten jakauma arvosanoittain. Tyypillisimmin vastaajat ovat käyttäneet arvosanoja 6, 7 ja 8.

Kuvio 2. Barometrin vastausten jakauma (n=371–383) ja vastausten keskihajonnat (suluissa)

Toisaalta myös asteikon ääripäitä ei ole säästetty vastauksissa. Arvosanoja 4 ja 5 on käytetty eniten kohdissa:

- Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä (40 %)
- Maahanmuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan (41 %)
- Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen (38 %)
- Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus (37 %)
- Maaseutualueiden kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille (37 %)

Vastaavasti arvosanoja 9 ja 10 ovat yleisimpiä arvioitaessa seuraavia:

- Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana (45 %)
- Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus (34 %)
- Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle (33 %)
- Etätyömahdollisuudet maaseutualueilla (29 %).
- Sähköisten palvelujen saatavuus maaseutualueille (21 %)

Taulukossa 4 maaseutubarometrin vastausten keskiarvot on esitetty vastaajaryhmittäin, ja taulukossa 5 seuduittain. Punainen väri ja sen sävy tarkoittaa, että asia on arvioitu koko aineistosta laskettua ko. asian keskiarvoa heikommaksi, vihreä väri päinvastoin. Tähti osa-alueen perässä kertoo, että erot ryhmien kesken ovat tilastollisesti merkitseviä (eli vastausjakaumat eroavat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan esitetyissä ryhmissä). Testauksessa on käytetty ei parametrista Kruskal-Wallis-testiä, ja riskitasona on 5 prosenttia ($p < 0,05$). Tiedonvälittäjiä ei otettu mukaan vähäisen vastaajamäärän vuoksi ($n = 3$)

Taulukko 4. Vastausten keskiarvot vastaajaryhmittäin, tilastollisesti merkitsevät erot * ($p < 0.05$)

	Kehittäjä	Maatalous- yrittäjä tai alan neu- voja	Yrittäjä, yrityk- sen työntekijä, yritysneuvoja	Viranhal- tija, poliitti- nen päät- täjä	Koulutus-, tutkimus-, innovaatio- toimija	Järjestö- tai yhdistystoi- mija
1. Maaseutualueiden elinvoimaisuus	7,4	6,8	7,1	7,2	7,3	7,2
1. Maaseutualueiden tulevaisuuden näkymä	7,3	6,4	6,9	6,9	7,3	7,0
1. Eri toimijoiden yhteistyö maaseutukehittämisessä*	7,2	6,4	6,8	6,8	7,4	6,8
1. Kehittämisrahoituksen riittävyys maaseutualueilla	6,3	6,1	6,4	6,1	6,8	6,4
1. Maaseutualueiden kyky uudistua muutoksessa*	7,0	6,4	6,6	6,6	7,2	6,9
1. Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä*	6,3	5,4	6,0	5,9	6,8	6,0
1. Uudenmaan maaseudun maine	7,5	7,0	7,6	7,2	7,7	7,5
1. EU:n maaseudun kehittämisen tunnettuus Uudellamaalla	6,1	6,0	5,8	6,0	6,6	6,1
1. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus	6,5	5,6	6,1	6,1	6,9	6,1
2. Paikallisten kehittämistarpeiden tunnistaminen	7,0	6,4	6,7	6,8	7,4	6,8
2. Paikallisten kehittämisvahvuuksien tunnistaminen	7,0	6,3	6,4	6,7	7,0	6,6
2. Luonnonvarojen monipuolinen kaupallinen hyödyntäminen	6,7	6,2	6,4	6,5	7,0	6,5
2. Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla	6,8	6,3	6,4	6,5	6,8	6,6
2. Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen	6,1	5,8	5,9	6,0	6,0	6,1
2. Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla	6,8	6,2	6,2	6,5	7,3	6,5
2. Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla	6,6	6,3	6,2	6,5	6,8	6,7
2. Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin	6,5	6,2	6,3	6,3	6,8	6,6
2. Maatilojen ja yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten etene- minen maaseutualueilla	6,3	6,0	6,4	6,3	6,9	6,6
2. Leader-rahituksen hyödynnettävyys	6,9	6,1	6,2	6,5	6,3	6,7
3. Maaseutualueiden yhteisöllisyys	7,6	6,8	7,4	7,4	7,2	7,4
3. Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana	8,1	8,3	8,6	8,5	8,3	8,3
3. Julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,5	6,0	6,4	6,3	6,6	5,7
3. Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,8	6,6	7,0	6,5	6,7	6,3
3. Sähköisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla*	7,6	7,5	8,0	7,6	8,2	7,4
3. Maaseudun keskustaajamien tila palvelujen keskuspaikkana	7,1	6,6	6,9	6,9	7,5	6,8
3. Etätyömahdollisuudet maaseutualueilla*	8,1	7,7	8,1	8,1	8,2	7,8
3. Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueita koskeviin kehittämispäätöksiin	6,8	6,0	6,5	6,5	7,5	6,3
3. Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle	8,1	7,7	8,3	8,2	7,9	8,0
4. Kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,8	7,4	7,6	7,7	7,6	7,5
4. Maaseutualueiden kuntakeskusten houkuttelevuus asuinpaik- koina*	7,7	7,0	7,1	7,4	7,4	7,4

4. Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,6	6,6	6,7	6,6	7,0	6,9
4. Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina	6,1	6,1	6,2	6,1	6,5	5,9
4. Maaseutualueiden kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille	6,3	5,9	6,1	6,1	6,3	5,9
4. Maaseudun asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun	6,0	5,7	6,0	6,2	6,3	6,0
4. Maaseutualueiden markkinointi vapaa-ajan asutuksen kohteena*	6,4	6,3	6,6	6,5	7,7	6,5
4. Tulo- ja paluumuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,4	6,4	6,4	6,7	6,7	6,6
4. Maahanmuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan*	6,1	5,7	5,8	6,0	6,9	6,1
4. Maaseutualueiden paikallidentiteetti ja maaseutukulttuurin vahvuus	7,6	6,7	7,3	7,5	7,4	7,5
4. Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus	8,0	7,8	7,8	8,0	7,2	8,1
4. Maaseutualueiden luonnonvarojen ja -arvojen suojelun tilanne	7,6	7,5	7,2	7,4	6,6	7,3

Suurimmat erot vastaajaryhmien kesken (taulukko 4) liittyvät ensinnäkin yrityssektorin (ml. maa- ja metsätalous) kriittisempiin näkemyksiin muihin verrattuna. Tämä näkyy selvimmin arvioitaessa maaseudun huomioimista maakunnan kehittämisessä ja toimijayhteistyössä.

Seutukohtaiset erot vastauksissa ovat hieman vastaajaryhmäkohtaisia vähäisempiä, mutta niitäkin löytyy (taulukko 5). Näistä merkittävimmät liittyvät arvioihin

Taulukko 5. Vastausten keskiarvot seuduittain, tilastollisesti merkitsevät erot * ($p < 0.05$)

	Helsingin seutukunta	Raaseporin seutukunta	Porvoon seutukunta	Loviisan seutukunta	Uusea seutu/maakunta
1. Maaseutualueiden elinvoimaisuus	7,1	7,0	6,9	6,8	7,3
1. Maaseutualueiden tulevaisuuden näkymä	6,8	6,8	6,7	6,6	7,1
1. Eri toimijoiden yhteistyö maaseutukehittämisessä*	6,7	6,7	6,5	6,9	7,2
1. Kehittämisrahoituksen riittävyys maaseutualueilla	6,2	6,3	6,0	6,1	6,3
1. Maaseutualueiden kyky uudistua muutoksessa*	6,6	6,4	6,5	6,3	7,1
1. Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä*	5,8	5,9	5,6	5,7	6,4
1. Uudenmaan maaseudun maine	7,3	7,4	7,2	6,9	7,6
1. EU:n maaseudun kehittämisen tunnettuus Uudellamaalla	6,0	6,0	5,9	6,1	6,2
1. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus	6,0	5,9	5,9	5,9	6,2
2. Paikallisten kehittämistarpeiden tunnistaminen	6,7	6,5	6,5	6,9	7,0
2. Paikallisten kehittämismahvuuksien tunnistaminen	6,5	6,5	6,3	6,6	6,8
2. Luonnonvarojen monipuolinen kaupallinen hyödyntäminen	6,4	6,4	6,1	6,5	6,7
2. Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla	6,5	6,4	6,3	6,4	6,6
2. Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen	5,9	5,9	5,8	6,2	6,0
2. Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla	6,3	6,5	6,3	6,5	6,7
2. Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla	6,4	6,4	6,4	6,7	6,7
2. Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin	6,3	6,3	6,2	6,5	6,7
2. Maatilojen ja yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten eteneminen maaseutualueilla	6,1	6,5	6,2	6,4	6,6
2. Leader-rahituksen hyödynnettävyys	6,2	6,6	6,3	6,5	6,8
3. Maaseutualueiden yhteisöllisyys	7,1	7,3	7,2	7,4	7,5
3. Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana	8,4	8,2	8,6	8,4	8,4

3. Julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,2	6,0	5,9	5,9	6,3
3. Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,6	6,7	6,4	6,6	6,5
3. Sähköisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla*	7,5	7,9	7,5	8,1	7,6
3. Maaseudun keskustaajamien tila palvelujen keskuspaikkana	6,8	6,9	6,6	6,8	7,1
3. Etätyömahdollisuudet maaseutualueilla*	7,8	8,0	8,1	8,2	8,2
3. Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueita koskeviin kehittämispäätöksiin	6,3	6,4	6,4	6,4	6,7
3. Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle	8,0	7,9	8,1	7,8	8,3
4. Kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,6	7,5	7,6	6,9	7,8
4. Maaseutualueiden kuntakeskusten houkuttelevuus asuinpaikkoina*	7,3	7,1	7,3	6,6	7,7
4. Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,7	6,7	6,4	6,5	6,8
4. Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina	6,1	5,9	6,0	6,2	6,3
4. Maaseutualueiden kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille	5,9	6,1	5,9	6,3	6,4
4. Maaseudun asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun	6,0	6,0	5,7	6,0	6,2
4. Maaseutualueiden markkinointi vapaa-ajan asutuksen kohteena*	6,3	7,2	6,1	6,3	7,1
4. Tulo- ja paluumuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,5	6,4	6,6	6,3	6,7
4. Maahanmuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	5,9	6,2	5,8	6,0	6,1
4. Maaseutualueiden paikallisidentiteetin ja maaseutukulttuurin vahvuus	7,1	7,5	7,3	7,2	7,5
4. Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus	7,9	7,9	7,9	8,2	8,0
4. Maaseutualueiden luonnonvarojen ja -arvojen suojelun tilanne	7,3	7,3	7,5	7,6	7,3

3.3 Vastaajaryhmäkohtaiset väittämät

Kyselyssä oli oma osio eri vastaajaryhmille, jossa väittämä patteristo avautui alussa valitun roolin tai roolien mukaisesti.

Ohessa on tehty nostoja niistä asioista, joista vastaajat olivat väittämien kanssa eniten samaa mieltä (+, täysin tai jokseenkin samaa mieltä), ja eniten eri mieltä (-, täysin tai jokseenkin eri mieltä)¹. Väittämän jälkeen suluissa oleva luku kertoo saman (+) tai erimielisyyden (-) osuuden vastanneista.

Yritykset/ yrittäjät ja alan neuvojat (n=87–90)

- + Yrittäjien tekemisen asenne on vahva maaseudulla (79 %)
- + Maaseudun yrittäjien yritysosaaminen on vahvaa (64 %)
- + Maaseudun kuntakeskukset ja taajamat ovat hyviä yrittäjyyden paikkoja (58 %)
- Yrittäjien on helppo saada osaavaa työvoimaa (79 %)
- Maaseudun yrittäjien investointitaso on riittävä kilpailukyyn turvaamiseksi (60 %)
- Rahoitusta on riittävästi saatavilla yritystoimintaan (57 %)

Alkutuottajat ja alan neuvojat (140–142)

- + Maa- ja metsätalouden ympäristöpäästöt eivät aiheuta merkittäviä ympäristöongelmia (77 %)
- + Maa- ja metsätalousyrittäjien yritysosaaminen on vahvaa (70 %)
- + Uudenmaan metsävarojen lopputuotteiden jalostusarvoa on nostettava merkittävästi (67 %)
- Maa- ja metsätalousyrittäjän on helppo saada osaavaa työvoimaa (86 %)
- Uudenmaan maatalousyrittäjien investointitaso on riittävä kilpailukyyn turvaamiseksi (59 %)

¹ Käytetty asteikko: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, neutraali kanta, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä. Tähän on poimittu ne väittämät, joista ollaan eniten samaa mieltä (jokseenkin tai täysin) ja eniten eri mieltä (jokseenkin tai täysin).

- Maa- ja metsätalouden tukirahoitusta on saatavilla riittävästi (58 %)
- Rahoittajat myöntävät riittävästi maa- ja metsätalousyrittäjälle lainaa (57 %)
- Maa- ja metsätalousyritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia rahoitetaan riittävästi (57 %)

Kuntatoimijat (120–122)

- + Kunnan yritysilmapiiri on parantunut (65 %)
- + Kuntakeskuksen kehitys on edennyt myönteiseen suuntaan (51 %)
- Kunnassa panostetaan myös haja-asutusalueiden kehittämiseen (54 %)
- Kunnan maaseutualueiden kehitys on edennyt myönteiseen suuntaan (49 %)
- Kunnan päätöksenteossa painotetaan maaseutualueita tärkeänä elinvoimatekijänä (48 %)

Kehittäjät (n=57–58)

- + Maaseututoimijoiden yhteistyö on menestymisen avain (90 %)
- + Maaseutualueiden kehitystä edistävät vahvasti julkiset tuet (67 %)
- + Maaseutualueiden kehityksen keskeisenä moottorina ovat kehittämishankkeet (60 %)
- Maaseutuyrittäjien ja -yritysten on helppo saada koulutettua ja osaavaa työvoimaa (69 %)
- Maaseutuyritysten investointitaso on riittävä kilpailukyvyyn säilyttämiseksi (60 %)

Tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimijat (n=18)

- + Luonnonvarojen monipuolista ja kestäväää käyttöä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa tulisi lisätä Uudellamaalla (78 %)
- + Korkean osaamisen siirtoa elinkeinoelämän tarpeisiin tulisi tehostaa maaseutualueilla (78 %)
- Uudenmaan maaseutualueiden koulutusmahdollisuudet ovat riittäviä (45 %)
- Maaseudulla asuvien 17–24-vuotiaiden nuorten koulutusmahdollisuudet ovat riittäviä (45 %)

Yhdistystoimijat (n=117–118)

- + Yhdistys- ja järjestötoiminta tunnistaa parhaiten paikalliset olosuhteet ja kehittämistarpeet (89 %)
- + Maaseudun yhdistys- ja järjestötoiminta aktivoi parhaiten paikallisia yhteiseen tavoitteelliseen toimintaan (88 %)
- Maaseudun yhdistys- ja järjestötoimintaan saadaan helposti mukaan uusia jäseniä (85 %)
- Yhdistysten on helppo löytää riittävästi talkooväkeä (78 %)

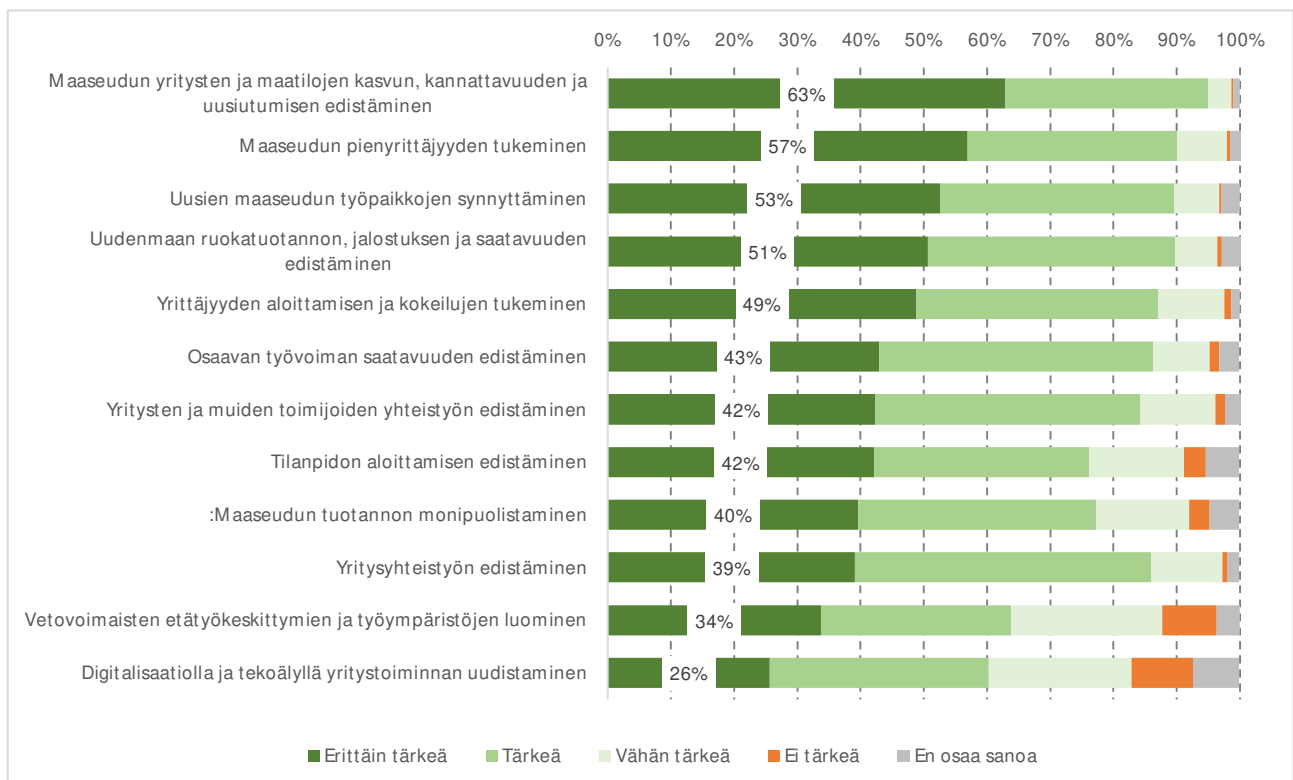
Tiedonvälittäjät (n=7)

- + Uutisointi Uudenmaan maaseudusta on positiivissävytteistä (71 %)
- + Uudenmaan maaseutu on valtakunnallisesti tunnettu (57 %)
- Uudenmaan erilaiset maaseutualueet ovat hyvin esillä maakunnan eri tiedotusvälineissä (43 %)

3.4 Kehittämiskohteet ja elinvoimatekijät

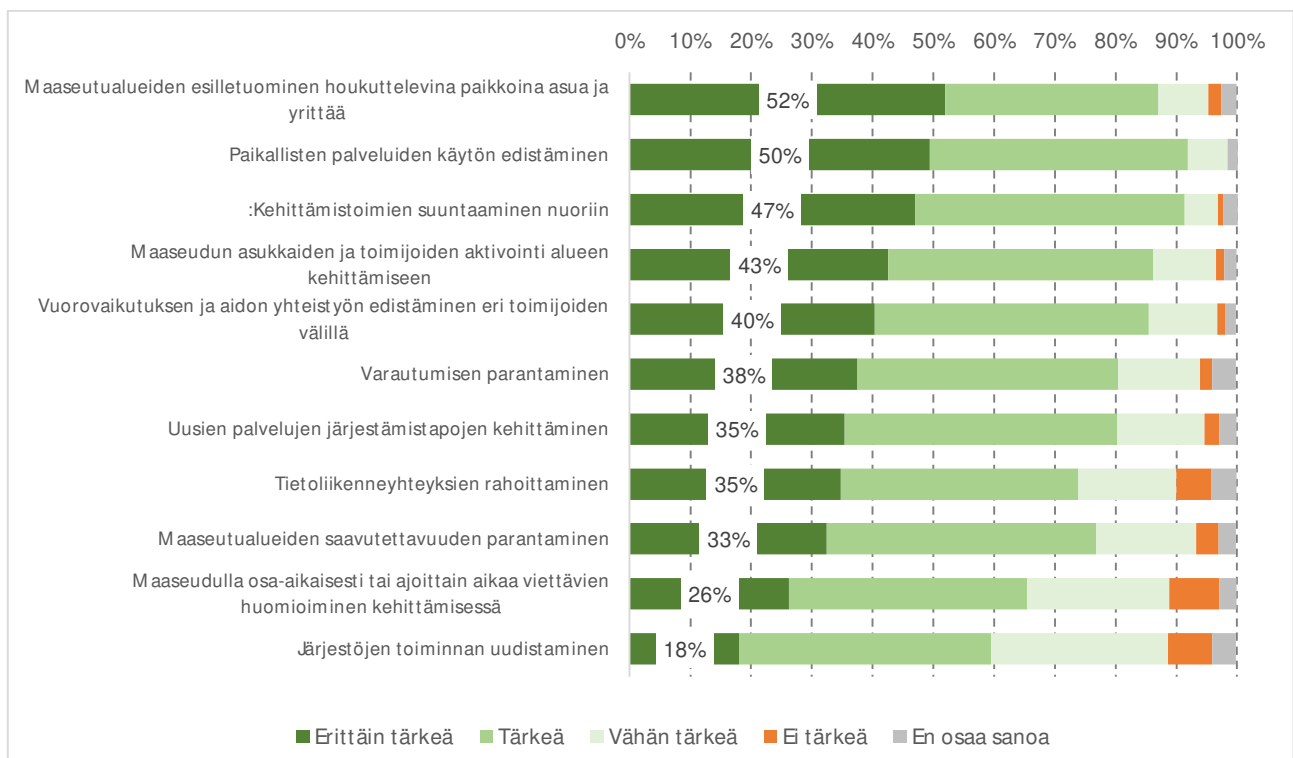
Uudenmaan maaseutualueiden *kehittämisesurssien suuntaamista seuraavalle viidelle vuodelle* kysyttiin valmiiksi nimetyistä kehityskohteista teemoittain, jotka olivat 1) Elinkeinot ja toimeentulo, 2) Asuminen, 3) Ympäristö ja 4) Ilmasto. Nimettyjä kehittämiskohteita pyydettiin arvioimaan asteikolla ei tärkeä..erittäin tärkeä, en osaa sanoa. Vastauksissa kannustettiin rohkeasti käyttämään koko skaalaa: *”Resurssit ovat kovin rajalliset, ja siksi monenkin hyvin tärkeän kehittämiskohteen osalta täytyy tehdä priorisointia. Siksi kannustammekin kehittämiskohteissa rohkeasti käyttämään koko asteikkoa ei tärkeästä aina erittäin tärkeään.”*

Elinkeinoissa ja toimeentulossa tärkeimmiksi kehityskohteiksi kasvun, kannattavuuden ja uusiutumisen edistäminen maaseudun yrityksissä. Myös pienyrittäjyyden tukeminen saa vahvan kannatuksen (Kuvio 3).

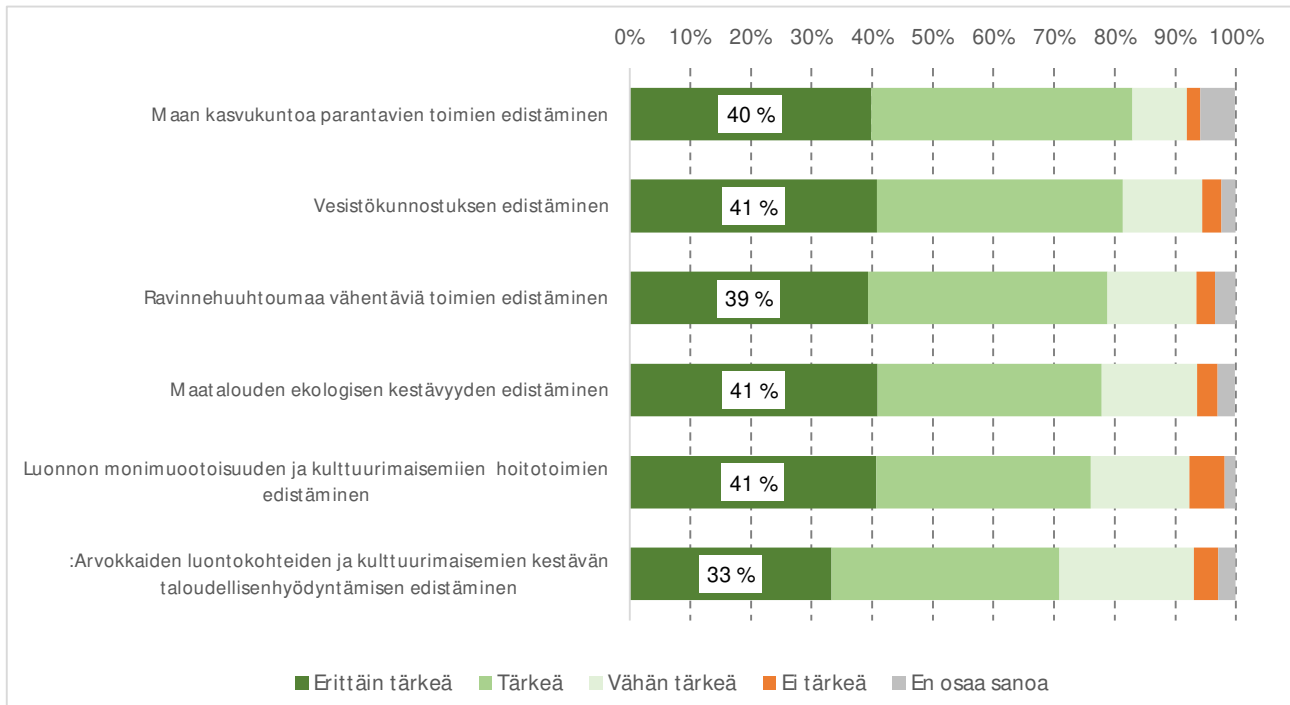
Kuvio 3. Elinkeinojen ja toimeentulon kehityskohteet (n=544–548)

Asumisen kehittämiskohteiden kärkeen nousevat maaseutualueiden esille tuominen niin asumisen kuin yrittämisenkin paikkoina (kuvio 4). Seuraaviksi nostetaan paikallisten palvelujen käytön edistäminen, kehittämistoimien suuntaaminen nuoriin sekä asukkaiden ja toimijoiden aktivoiminen maaseudun kehittämiseen.

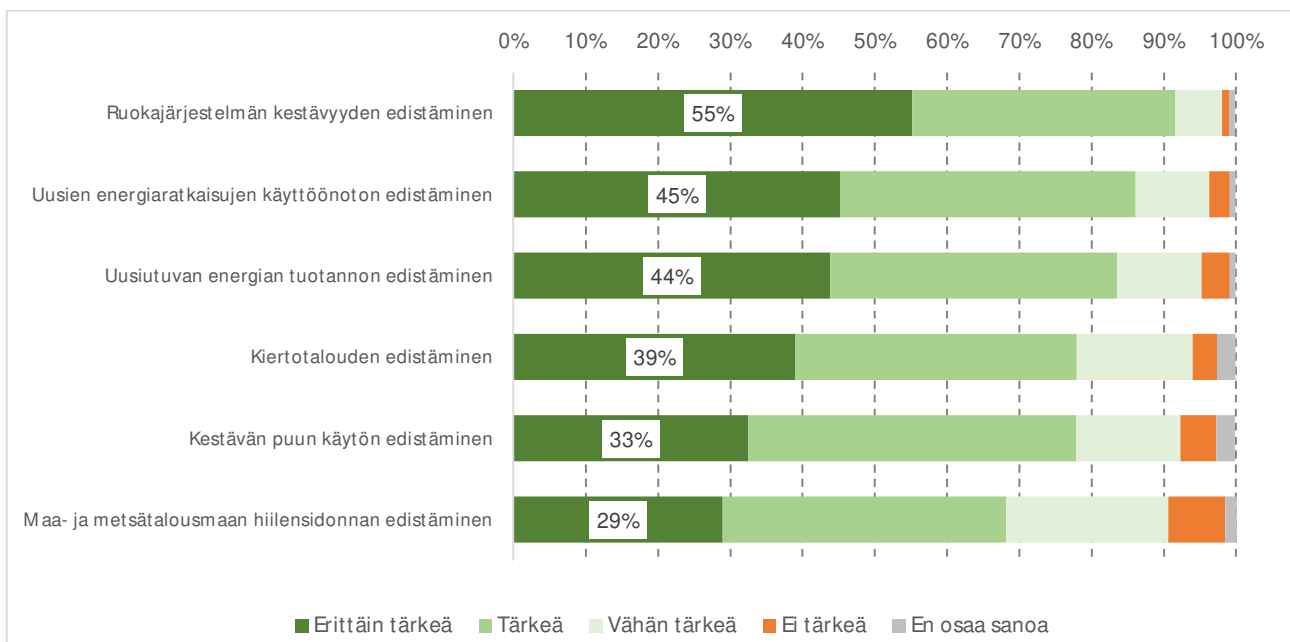

Kuvio 4. Asumisen kehittämiskohteet (n=544–548)

Ympäristöteemassa tärkeimpinä kehittämisen kohteina katsotaan olevan maan kasvukunnon parantaminen, vesistökuunnostusten edistäminen ja ravinnehuuhtoutumien vähentäminen (kuvio 5). Ilmastoteeman kärkeen nousevat ruokajärjestelmän kestävyys edistäminen, uudet energiaratkaisut ja uusiutuvan energian tuotannon edistäminen (kuvio 6).

Kuvio 5. Ympäristöteeman kehityskohteet (n=544–549)

Kuvio 6. ilmastoteeman kehityskohteet (n=378–387)

Jokaisen kehittämisteeman jälkeen oli mahdollisuus myös ” esittää muu X teemaan liittyvä kehityskohte ja/ tai tarkoittaa aiempia vastauksia sanallisesti”. Näistä sisällönanalyysi nostaa esille muutamia asioista, jotka on koottu esimerkkivastauksineen taulukkoon 6.

Taulukko 6. Avoimista vastauksista nousevat kehittämiskokonaisuudet ja esimerkkivastauksia

Elinkeinot ja toimeentulo	
Maatalouden/ruoan tuotannon kannattavuus ja jatkuvuus	"Jos ei elintarvikeomavaraisuutta ja ylipäänsä maataloutta tueta riittävästi, loppuu meiltä ruoka. Myös sukupolvenvaihdoksia tulisi helpottaa, jotta ruoantuottajia on jatkossakin." "Nuoria on saatava enemmän innostumaan maataloudesta ja sukupolvenvaihdoksia ja maakauppoja tulisi saada vauhditettua." "Olisi ensiarvoisen tärkeää, että Uudellamaalla olisi enemmän talonpoikaisuuteen nojautuvia, aitoja viljelijöitä ja tuottajia." "Maatilojen tulisi monipuolistua ja pystyä tarjoamaan eri palveluja ja tuotteita myös suoraan kuluttajille." "Dagens gårdsbruk har svårt att klara sig. Ge möjligheter för unga som tar över gårdarna att få bidrag för utveckling och förnying av verksamheten på gården."
Digitalisaatio ja työn muutos	"Etätyöläisyys ja vapaa-ajan asuminen Uudenmaan maaseutuymäristöissä erittäin kannatettavaa varsinkin, kun vaihtoehtona on joko pelkkä kaupunkiasuminen keskustassa tai pendelöinti kaupunkikeskukseen." "Uudellamaalla tietoliikenneyhteydet ovat todella hyviä. Tämä avaa mahdollisuuden hyvinkin erilaiseen yrittäjyyteen maaseudulla. Maaseudun yrittäjyyttä pitäisi osata nähdä laajemmin ja huomioida etätyön vahvuudet nyt kun, etätyöskentelystä on tullut "normi" monella alalla." "Etätyöläisyys ja vapaa-ajan asuminen Uudenmaan maaseutuymäristöissä erittäin kannatettavaa"
Kokeilukulttuuri	"Elinkeinojen kehittämisessä tärkeää myös innovaatiot ja uuden kokeileminen." "Uudentyyppisiä pientilakokeiluja tulisi kokeiluhankkein edistää. Kokeiluissa korostuu, brändi/markkinointi, uudenlaiset tuotteet, laatu, ekologisuus sekä suora jakeluverkosto verkon kautta. Tämä voi tarkoittaa raaka-aineiden jatkojalostamista sekä osittaista maatilamatkailua/elämystuotteita/ravintola- tapahtuma- ja koulutuspalveluja." "Yritysyhteistyötä maaseudulla tulee lisätä ja panostaa siihen, että maaseutu uudistuu ajassa: uudet ruokainnovaatiot, matkailu- ja majoitusmahdollisuudet sekä erilaiset tapahtumat." "Alueellinen uudistuminen vaatii täysin uudenlaisia verkostoja, alustoja ja innovaatiohuboja matalalla hierarkialla"
Asuminen	
Palvelujen turvaaminen	"Asumista tukevien palveluiden kehittäminen (talkkaritoiminta) on tärkeää" "Etäyömahdollisuuksien parantaminen ja esilletuonti paremmin. Palveluiden, koulut, terveyskeskukset yms. säilyttäminen maaseudulla, toimii vetovoimatekijöinä" "Hälsovårds-, bank-, apotek-, dagvårds-, skol- och postservice i kommunen måste kunna hållas kvar. Även matbutiken och privata företagare i övrigt. Kommunala tjänster överhuvudtaget." "Olennaista on, että peruspalvelut toimivat. Kun on palveluita, töitä ja kivoja asuntoja, tulee ihmisiä ja silloin myös muu toiminta uudistuu." "Liikkuvien palvelujen tuominen maaseudulle (esim. terveyspalvelut kuten neuvolapalvelut)."
Kaavoitus ja asuntotarjonta	"Rakennuslupien nopeampi ja myönteisempi käsittely maaseudulle." "Mummojen mökit uudelleen käyttöön, vanhat pihapiirit eloon. Lapsiperheille näitä mökkejä asuttaviksi käyttöön" "Rakennuslupamenettelyyn joustoa, esim. mahdollisuutta helpommin rakentaa sivuasunto esim. isovanhempien käyttöön, jolloin useampi sukupolvi tukiverkon piirissä." "Uudellamaalla kuntien kaavoituksessa ei ole juuri minkäänlaista maaseutunäkökulmaa. Kunnat kaavoittavat tiiviitä asuinalueita, ja maaseudulla asuvat jäävät välitilaan, jossa kunnat eivät osoita aktiivisuutta, mutta tekevät toisaalta omaehtoisen rakentamisen ja kehittämisen hallinnollisesti vaikeaksi."
Saavutettavuus	"liikenteen palveluiden kehittäminen" "Infrastruktuuri on stödjande (vatten, avlopp, vägar)" "Liikenneyhteyksien parantaminen: joukkoliikenteen kehittäminen ja tiestön ylläpito." "Maaseudun liikenne perustuu yksityisautoilun varaan ja tämä pitää ymmärtää ja hyväksyä." "Tietoliikenneyhteydet ovat tärkeitä, mutta niin on myös tiet ja niiden kunto." "Teistä huolehtiminen ja yksityistien rahoituksen lisääminen."
Ilmasto ja ympäristö	
Maan kasvukunto	"Åtgärder som förbättrar markens växtkraft: När djurgårdarna minskat har också markens växtkraft försämrats. Kreaturgödsel är det bästa biologiska gödslet för åkermark och bidrar till åkerns multhalt och minskande av djurgårdar har gjort att på färre åkrar sprids dynga. Det skulle vara mycket viktigt att de djurgårdar som är kvar skulle bidra med kreaturgödsel åt andra gårdar än bara sina egna åkrar." "Maan kasvukunnon ylläpitäminen on erittäin tärkeää ja siihen tulisi saada lisää avustuksia ja kannusteita. Tärkeintä on että niillä parhailla lohkoilla tulee niitä tosi hyviä satoja." "Maan kasvukunto on laiminlyöty nykyisessä maatalouspolitiikassa, mikä on ongelma sekä ruoantuotannon ja huoltovarmuuden, että vesiin päätyvien ravinnepäästöjen kannalta. Maatalouspolitiikkaan vaikuttaminen on tärkeää"

	työtä tämän asian korjaamiseksi, mutta myös nykyisellään on tärkeää esim. ohjata viljelykäytäntöjä vuokrapeltojen vuokrasopimuksia pidentämällä ja tekemällä maan kasvukuntoon tähtääviä investointeja houkuttelevammaksi.”
Kulttuuri- ja luontomaiset	• ”Det skulle vara viktigt att vid markplaneringen inte planera på mark som är miljömässigt viktig, såsom vattendrag och fina historiska byggnader i effektivitetssyfte, och det är viktigt att planera i stället så att miljömässiga aspekter beaktas och att markens beskaffenhet och lämplighet utvärderas.” • ”Kulttuurimaiset tärkeitä ja niiden hoitoa edistettävä.” • ”Ylipäänsä paikkojen siistiminen ja ränsistyneiden rakennusten ym. purkaminen tai kunnostaminen. Imagolisesti tärkeitä asioita.”
Puun käyttö	• ”Avohakkuut ei tuo yhtään uutta asukasta maaseudulle.” • ”Kestävän puun käyttö on jo nyt talousmetsien omistajien prioriteeteissa korkealla” • ”Inhemskt trä, känns dumt att mycket köps från andra länder där växtförhållandena är sämre gällande ny tillväxt” • ”Minska användningen av fossila bränslen, mera trä i byggande och mindre betong/ asfalt spec. i byggandet i tätorter. • ”Puurakentamisen suosiminen”

Maaseutuluotaimen vastaajat pääsivät kehittämisosion lopuksi *vapaasti esittämään* myös enintään kolme tärkeimpänä pitämäänsä Uudenmaan maaseudun elinvoimaisuuden kehityskohtaa. Kysymys kuului, että ”*Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä kehitettävää asiaa Uudenmaan maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi? voivat olla jo aiemmin esille tulleita tai jotain ihan muuta.*”

Vastaajat esittivätkin hyvin ja laajasti näkemyksiään, ja vastauksia tähän kysymykseen saatiin noin 890 kappaletta. Esitettyjen asioiden kirjo oli Maaseutuluotaimen ajatuksenkin mukaisesti monipuolinen katsoen asiaa monesta suunnasta. Vastaukset voidaan jaotella seuraaviin kategorioihin: 1) yritystoiminnan kehittäminen, 2) alkutuotannon turvaaminen, 3) palvelun ja infran säilyttäminen, 4) maalla asumisen houkuttelutoimet, 5) ympäristön ja vihreän siirtymän toimet sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen.

4. Lopuksi

Uusimaa on väkirikas maaseutumaakunta. Sen tyyppipiirteinä on maaseudun paikalliskeskukset ja kaupungin läheinen maaseutu. Ja kansallisena, ainutlaatuisena erityispiirteinä yhteiselo metropolialueen kanssa. Vastausten mukaan tässä asetelmassa maaseudun äänen pitäminen sisältää haasteita. Eikä sitä ainakaan vahvasta maaseutukysymysten heikko asema valtakunnallisesti. Tätä heijastaa Maaseutuluotaimen tuottamat heikot arviot Uudenmaan kaupunki-maaseutuvuorovaikutuksesta ja maaseudun huomioimisesta aluekehittämisessä. Aiempaan, vuoden 2020 maaseutuluotaimen peilattuna tilanne on hyvin samankaltainen. Vastauksista voi hieman aistia myönteisiä signaaleja korona-ajan tuottamista opeista maaseudun markkinoinnissa sekä maaseutukeskusten houkuttelevuuden kasvusta.

Jälkimmäisenä mainittua, maaseutukeskusten ”piristymistä” voidaan yhtäältä pitää myönteisenä signaalina maaseudulle. Nämä keskukset ovat kuitenkin niitä aluerakenteen solmukohtia, johon lähiseudutkin kuin myös matkailu, osa-aikaiset asukkaat ja muut monipaikkaiset tukeutuvat. Toisaalta maaseutukeskusten vahvistuminen voi olla merkki haja-asutusalueiden ja kylien hiipumisesta vaikkapa palvelujen keskittämisen vuoksi. Tähän viittaa kuntapäätäjien ja viranhaltijoiden näkemys siitä, että keskukset ovat vahvistuneet, mutta maaseutu/haja-asutusalueet ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Tämän kehityskulun elinvoimavaikeus maaseudulle lieneekin hyvin paikka- ja tapausperustaista.

Kaikkien Uudenmaan maaseutuluotaimen 2025 tulokset peilattuna vuoden 2020 tuloksiin ovat hyvin samankaltaisia. Voisi jopa sanoa, että päivitys vahvistaa aiempia havaintoja. Selkeimmät muutokset voi nähdä kehittämisessä ja elinvoimaisuuden tekijöissä. Näissä heijastuu vuosien 2020–2025 yhteiskunnallinen ja globaali muutos nostaen esille omavaraisuuden, huoltovarmuuden, varautumisen ja turvallisuuden kysymykset.